

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyán Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Tá thá ká 18 thành phố Đà Nẵng thay thế Hải An giữ vai trò quan trọng, là cửa ngõ giao thông với ngoại quốc, phát triển kinh tế cửa biển Trung. Những thương thuyền ngoại quốc từ các nước Âu Châu, Mỹ hay các quốc gia Á Châu như Trung Hoa, Nhật, Ấn Độ, Macau, Singapore, Manila... đều lui tới cửa ngõ Đà Nẵng qua nhiều giai đoạn khác nhau. Với địa danh Đà Nẵng theo tài liệu lịch sử có nhiều danh xưng như : Hàn Cảng, Hải Cảng... những người ta thường gọi là: Hàn, Tourane, Đà Nẵng

Tá năm 1817 thực dân Pháp từ bàn giao bằng ngôn ngữ, thay thế bằng vũ lực là tàu chiến, súng đạn và binh đoàn quân viễn chinh thiện chiến. Năm 1847 vì nhu cầu bành trướng thực lực ở Việt Nam, tìm kiếm thị trường tiêu thụ và khai thác tài nguyên. Việt Nam có bông vải, lụa, đường, gạo, cà phê, cao su, quặng quý... Những quốc gia Á Châu như: Ấn Độ, Trung Hoa, Mã Lai, Phi Luật Tân đưa bộ các nước Tây phương xâm lăng. (trở lại định Việt Nam thi hành chính sách bóc lột tài sản công cộng, tình hình trong nước không ổn định, giữa giai cấp lên xuống, thêm nạn giết giáo sĩ truyền giáo là mặt cái cớ để Pháp xâm lăng). Ngoại trừ Thái Lan và Nhật Bản còn đứng ngoài. Thái Lan ký hiệp ước thương mại với Anh năm 1826 và Hoa Kỳ năm 1833, với Pháp 1856, khôn khéo ngoại giao với người Tây phương tránh đụng chạm tại địa phương xâm lăng, Nhật Bản từ năm 1868 mở đầu công cuộc Minh Trị Duy Tân (Meiji Ishin) Cuộc cải cách này đã tạo nên mặt trời mới cho nước Nhật. Minh Trị Thiên Hoàng (Mutsuhito) chấp nhận cạnh tranh tự do, theo lối giáo dục, thương mại với Tây phương, Nhật Bản trở thành quốc gia quân chủ lập hiến giàu mạnh

Tóm lược những điểm chính trong biên niên lịch sử (1859-1945)

Đà Nẵng có vị trí chiến lược quan trọng, nhiều lần tàu chiến Pháp vào Đà Nẵng thả sức với quân VN, đưa tá Lapierre cho tàu Gloire bắn phá ngày 15.4.1847, ngày 26.09.1856 Lelieur cho tàu Catinat bắn phá các pháo đài bờ biển Đà Nẵng. Tiếp theo chính sách sai lầm của vua Tự Đức với thảm kịch xâm phạm Giám mục Maria Diaz Sanjunjo người Tây Ban Nha ngày 20.7.1857. Nên Pháp lôi kéo quân Tây Ban Nha tham chiến tại Việt Nam.

Liên quân Pháp-Tây Ban Nha vào Sơn Trà mở màn cho cuộc chiến xâm lược Việt Nam, giai đoạn tấn công mở màn từ 01.09.1858 đến năm 1959 Pháp và Tây Ban Nha chiếm vùng đất hạ lưu sông Hàn, khống chế vịnh Đà Nẵng và sông Hàn được 1 năm sáu tháng hai mươi hai ngày (01.09.1858 đến 23.03.1960) Trong thời gian đánh Đà Nẵng Pháp chia quân vào Nam từ 10.02.1859 đánh lấy thành Gia Định. Sau khi chiếm thành Gia Định, De Genouilly trở ra Đà Nẵng ngày 20.4.1858, những trận đánh ác liệt xảy ra, đô đốc Genouilly bị bệnh nên phó đô đốc Page lên thay thế ngày 1.11.1859. Bộ Hải quân và thực địa Pháp ra lệnh Page tái chiếm Sài

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Gòn, qua nháng lán tháng thuyát vái triáu đánh Huá không thành công. Page tá đáng công bá Sài Gòn là hái cáng tháng mái tá do ngày 22.2.1860. Vì bán tham chián vái Anh á Trung Hoa. Page ra lánh ngày 23.3.1860 rút toàn bá quân khái Đà Nẵng vào Sài Gòn cá thá, Page đáa quân sang mát trán bên Trung Hoa. Sau khi giái quyát xong á Tàu, Pháp tiáp tác quyát tâm xâm láng Viát Nam, trá lái Gia Đánh ngày 07.2.1861 chiám Ba Tánh Mián Đáng Nam Ká. Ngày 25.2.1861 đánh đán Ká Hòa, thành bá vá, Nguyễn Tri Pháng bá tháng, tán lý Nguyễn Duy tá trán, Gia Đánh bá chiám đóng, liên quân Pháp Tây Ban Nha chiám Má Tho, Đánh Táng, Biên Hoà, Vĩnh Long. Ngày 11.4.1861 phó đá đác Léonard Chaener ra nghá đánh xây dáng thành phá Sài Gòn trên vùng đát ráng 2.500 ha

Nháng cuác nái chián á Bác ká càng ngày thêm phác táp, phó đá đác Bonard gái chián thuyán ra Đà Nẵng uy hiáp triáu đánh Huá, trác tánh hánh rái ren nhá váy phái trên bàn tháng thuyát, bát đáu ngày 28.5.1862 các quan đái đán cho triáu đánh là Phan Thanh Gián, Lâm Duy Hiáp đán Sài Gòn và Louis Bonard đái đán Pháp cùng ký hòa ác Nhâm Tuất ngày 05.06.1862. (gám 11 đáu khoán) Viát Nam cháu nhiáu thiát hái, dù trong có đáu trá lái Vĩnh Long. Sau Hiáp ác Nhâm Tuất triáu đánh Huá muán chuác lái 3 tánh mián Đáng Nam Ká, nên cá phái đoàn Phan Thanh Gián, Phám Phú Thá, Ngáy Khác Đán đán Paris 13.9.1863. Nháng chuyán đi ván đáng ngoái giao cáa phái đoàn Viát Nam hoàn toàn thát bái, trác tham váng chiám Viát Nam làm thuác đáa.

Chính phá Pháp bá nhiám phó đá đác Bonard làm tá lánh toàn quyán hành chánh và quân sá. Ngày 15.06.1867 De la Grandière chá huyá đoàn quân 1200 nguái, 400 lính táp vái tàu chián pháo hám tá sông Sài Gòn đán chiám Má Tho, Vĩnh Long, An Giang và Hà Tiên. Sau khi mát ba tánh mián Tây, Phan Thanh Gián (1796-1867) tuyát thác uáng thuác đác tá ngày 05.7.1867

Pháp đánh Hà Nội, ngày 20.01.1873 đái úy Francis Garnier tán công thành Hà Nội, con trai Phám mã Nguyễn Lâm tá tháng, Nguyễn Tri Pháng (1800-1873) bá tháng, ông nhán đái cháu đau tá trán 20.02.1873. Pháp tiáp tác đánh chiám phá Hoài Đác, Gia Lâm, Háng Yên, Phá Lý, Hái Đáng, Ninh Bình, Nam Đánh. Mát tháng sau, F. Garnier bá giát (chát đáu) á Cáu Giáy. Trong thái gian náy đái đán phái đoàn Huá Nguyễn Văn Táng và Philastre cùng ký tháa ác đáu tiên ngày 05.01.1874 Pháp phái trá lái Ninh Bình, Nam Đánh, Đán ngày 06.02.1874, Nguyễn Văn Táng và Philastre ký tháa ác thá 2, nhiáu khoán cho quân Pháp đán trú á Hái Phòng đát mát trú sá Pháp vái quân há vá Hà Nội. Vua Tá Đác lo ngái các tháa ác đã ký, nháng ván đá Nguyễn Văn Táng vào Sài Gòn cùng Lê Tuán bàn chuyán ký hoà ác mái.

Hoà ác Giáp Tuất 15.03.1874 gám có 22 đáu khoán, Hoà ác ký xong chánh sá Lê Tuán tá trán 17.03.1874, Nguyễn Văn Táng vá Huá. Dupré bàn giao chác tháng đác cho phó đá đác

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Krantz, vä Pháp 16.03.1874

Pháp đánh Bäc Kä län thä 2 läy cä khai thông sông Häng gäp khó khăn. Đäi tá Henri Rivière räi Sài Gòn väi đoàn quân 500 ngäoi i và tàu chiän ngày 26.03.1882 đän Häi Phòng ngày 02.4.1874 và hôm sau täi Hà Näi. Täng đäc Hoàng Diäu cä tuän phä Nguyễn Häu Xäng đän yäu cäu Henri R. cho biät lý do đän Hà Näi. Ngày 04.04 Henri R. đän gäp Hoàng Diäu cho biät đän bäo vä kiäu dân Pháp và yêu cäu Hoàng Diäu bä các công sä phòng thä. Hoàng Diäu không thuän, sáng ngày 25.04 .1882 Henri R. dàn quân träng thành gäi täi häu thä buäc Hoàng Diäu giao thành đäu hàng träng cä 8 giä sáng. Hoàng Diäu quyät tä chiän, nhäng không thä giä thành đäc, đä tránh thiät häi ông ra län binh sĩ rút lui, Hoàng Diäu (1828-1882) vào văn miäu u viät tä di biäu gäi vä triäu đänh và thät cä tä tä. Triäu đänh cä Trän Đänh Täc täi Hà Näi ngày 10.05.1882 Henri R. tuyên bä trä thành Hà Näi hai bên cùng giäi quyät vän đä đäa phäng. Giai đän näy Nhà Thanh và Pháp muän chia hai Bäc Kä, Trung Hoa đäi u quân qua Viät Nam vì mäu läi, trong lúc Pháp muän chiän trän Bäc Kä. Nhäng ngày 10.12.1882 täi Thiên Tân, Bourée và Lý Häng Chäng täm äc vä Bäc Kä theo đó Trung Hoa chiäm phía bäc sông Häng, Pháp thuäc vä phía nam Sông Häng. Vì quyän läi vä häm và tài nguyên Pháp muän đäc quyän chiäm đóng cä Bäc Kä, sau đó xoá bä täm äc Thiên Tân ký väi Tàu.

Cuäi năm 1882 Quäc häi Pháp đäng ý tăng viän trä cho Henri Rivière 750 quân. Henri R. räi Hà Näi 23.3.1883 đän thành Nam Đänh 25.3. yêu cäu täng đäc đäu hàng nhäng täng đäc Võ Träng Bình không trä läi, ngày 27.3 quân pháp tän công chiäm thành, giao cho thiäu tá P.Bandens trän giä räi rút quân vä Hà Näi. Ngày 19.05 1883 Henri R. hành quân ngoäi ô Hà Näi đäng bä quân Viät Nam và cä Đän bao vây. Henri R. chä huy vuät qua khu Cäu Giäy bä bän chät

Thäc dân Pháp tiäp täc đánh chiäm các tän h Bäc Kä chuän bä đánh kinh thành Huế, phó đä đäc Courbet đäc län đánh Thuän Hoá ngày 11.8.1883 cäa bä Häi quân và Thuäc đäa. Pháp đánh Thuän An, ngày 20.8.1883 quân Viät phäi rút lui, ngày 21.8 triäu đänh cä quan thäng bäc Nguyễn Träng Häp đän Thuän An đäng đänh chiän, cuäi cùng phái đoàn Viät Nam phäi ký hòa äc Quý Mùi 25.8.1883, sau đó hoà äc Giáp Thân, ngày 06.06.1884 thäc dân Pháp đät nän bäo hä täi Viät Nam. Tä đó là nhäng trang sä đau buän cho Viät Nam. Dân täc Viät Nam luôn tranh đäu qua nhiäu phòng trào đánh Tây, muän thoát khäi vòng nô lä nên máu xäng cäa dân quân tiäp täc đä ra trên dòng sông läch sä, cho đän ngày dành läi đäc läp năm 1945

Đà Nẵng là đäa danh góp mät väi đäy đä vä bi häng trong läch sä, tä thäng mäi đän ngoäi giao, đã biän thành chiän träng đäu tiên máu läa. Đà Nẵng bä 62 năm làm nhäng đäa cho thäc dân Pháp. Ngày 27 tháng 8 năm Mäu Tý, täc ngày 01-10-1888, vua Đäng Khánh ký đäo đä nhäng hän cho Pháp quyän sä häu hoàn toàn thành phä Hà Näi, thành phä Häi Phòng và

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đäi

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

---

khu Đà Nẵng. Theo đồ án này, khu Đà Nẵng gồm 5 xã cũ ra thành huyện Hòa Vang: Hòa Châu, Phước Ninh, Thạch Thang, Nam Đồng, Nội Hiền Tây. Đồ án này được Toàn quyền Đông Dương chủ trì và ban hành ngày 2-10-1888. Thành phố Đà Nẵng lúc bấy giờ có diện tích 10.000ha (tổng diện tích 20.000 m² u ta). Những ngày đầu Đà Nẵng thay đổi theo từng thời gian đã trở thành một thành phố theo mô hình Tây phương, lấy thương mại làm nguồn sống và phát triển, được đưa thành phố là Đức Lý (thị trấn) có Hội Đồng Thành Phố Xã.

Năm 1902 Hội An vẫn còn là trung tâm thương mại quan trọng, Pháp cho làm con đường sắt từ khu Deceauville, đường gọi là Tramway de l'île de l'Observatoire à Faifoo) nối liền Đà Nẵng Hội An hoạt động từ năm 1916 thì bắt đầu phát triển. Nhiều công ty lớn của Pháp đến Đà Nẵng để phát triển kinh doanh: Messageries Maritimes (hàng hải), hãng Chargeurs- Réunis, Sica (hãng rượu), BGI (hãng bia) Esso (Xăng dầu), Eiffel (cầu đường)... v.v. Đông Dương Ngân Hàng (Banque de l'Indochine); Pháp Hoa Ngân Hàng (Banque Franco-Chinois), Ngân hàng Nông Tín Bình Dân (Banque de Crédit Populaire Agricole), hàng thương mại khách sạn, nhà máy, bưu điện. Y tế. Cầu Đà Nẵng mở rộng đào vét sâu hơn, nhiều thương thuyền ngoài quốc gia có trọng tải lớn cập bến dễ dàng. Tuy nhiên trước năm 1922 Đà Nẵng còn dùng đèn khí đá Carbure, đèn manchon, đèn treo Hoa kỳ để thắp sáng đường phố. Đến năm 1923 Cty SIPEA (Société Industrielle pour les eaux et L'Electricité en Asie) trúng thầu khai thác và điện chiếu sáng công cộng đầu tiên và điện cho Đà Nẵng. Hàng thương mại cung cấp nước máy chữa bệnh, nên phải dùng giếng ngầm hay giếng đào

Từ năm 1927 có hãng xe đò của người Việt ra đời cạnh tranh với hãng xe STACA của Pháp. Vì nhu cầu khai thác kinh tế tại Đà Nẵng, Chính quyền Đông Dương cho mở bến cảng và đường hầm qua xa năm 1905 có GA chính đường Lagrée (Nguyễn Hoàng ngày nay) vì nhu cầu cho việc chuyển hàng hóa nên Phòng Thương mại làm thêm đường ray tại bến sông Hàn, nên người ta thương mại GA L&N và GA CH& Hàn. Dân số Đà Nẵng năm 1936 khoảng 25.000 người, người Hoa cũng đến buôn bán kinh doanh thành các bang: Quảng Đông, Phúc Kiến, Triều Châu, Hội Nam và Hội.

Sau thời chiến tranh II. 1939-1945 lịch sử Việt Nam đã bắt đầu những

Nhật hoàng chính Pháp ngày 09.03.1945 tại Đông Dương, Đế quốc Matsumoto Shunichi tuyên bố trao trả độc lập cho VN (?) „châu Á trở về cho người châu Á“ Ngày 11 tháng 3 năm 1945, vua Bảo Đại tuyên bố độc lập, chấp nhận hòa và thu hồi chủ quyền của Pháp cáo chung. Hòa ước Giáp Thân ký ngày 06.06.1884 dưới thời vua Kiến Phúc (trị vì 1883-1884) vô giá trị. Ngày 17.04.1945 thành lập Chính phủ Trần Trọng Kim

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Ngày 20.07.1945 toàn quyền Nhật Tsuchihashi long trọng trao trả các thành phố nhäng đäa mà họ đã chiếm läi của người Pháp, tä đó danh tä Đà Nẵng chính thức thay thế tên gọi Tourane đäi với thủ phủ cũ

Ngày 06.8. và 09.8.1945 Hoa Kỳ thả hai quả bom nguyên tử xuống Hiroshima và Nagasaki, Nhật hoàng tuyên bố đầu hàng Đế quốc Minh ngày 14.8.1945.

Ngày 25.08.1945 vua Bảo Đại thoái vị, kết thúc triều đại nhà Nguyễn trị vì qua 143 năm (1802-1945).

Ngày 16.09.1945 quân Pháp núp bóng quân Anh đổ bộ vào Việt Nam

Ngày 13.03.1946 mặt trận hòa hiệp ký kết giữa Pháp-Hoa-Trung Hoa đồng ý để cho Pháp thay thế trong việc giữ gìn quân Nhật ở Đông Dương trong vĩ tuyến 16 trở ra Bắc.

Ngày 27.3.1946 mặt trận đoàn Thương quân lập chiến Pháp gồm 700 quân đổ bộ lên cảng Đà Nẵng (1)

Ngày 19.12.1946 cuộc kháng chiến toàn quốc bùng nổ, Đà Nẵng cũng như nhiều nơi khác nằm trong chiến tranh mà “cuộc chiến không còn chiến tranh thực địa mà là cuộc chiến giữa cộng sản và thế giới tự do”. Đà Nẵng có mặt trận gian khổ nổi bật là Thái Phiên. Vì nhu cầu của tình hình Việt Nam và thế giới, Pháp bắt buộc phải lập ra chính quyền mặt trận pháp chính thức mới cho Việt Nam và giữ pháp đó không gì tốt hơn là chính quyền hoàng Bảo Đại. Cuối tháng 12.1947, chính quyền Pháp thực sự sụp đổ.

Ngày 5.6.1948 chính quyền Việt Nam và Hoàng đế Bảo Đại ký kết thỏa thuận ở Hoàng Long trên tàu Duguay-Trouin, thỏa thuận VN đồng ý sẽ lãnh đạo của quốc gia trẻ của Bảo Đại mặt quốc gia để lập nên trong Liên Hiệp Pháp. Sau thỏa hiệp này quốc gia trẻ của Bảo Đại sang Paris ký thỏa thuận ở Elysée với Tổng thống Pháp là Vincent Auriol. Ngày 08.03.1949 Pháp thỏa thuận VN là mặt quốc gia. Như vậy qua thỏa thuận Elysée, Pháp đã giữ kết quả hòa hoãn của trước đây nhà Nguyễn đã ký kết với Pháp. Thời gian Pháp đô hộ, người dân Đà Nẵng-Quảng Nam luôn đấu tranh chống Pháp qua các phong trào Nghĩa Hòa (1885) Phong trào Duy Tân (1905) đến với xin xâm chiếm thu “Trung Kỳ

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Dân Bỉn (1908), Ủy ban khäi nghĩa(1916) Việt Nam Quang Phục Hội Trung Kỳ của Thái Phiên, Lâm Nhä, Hội Công nhân Vinh, Phan Thành Tài, Lê Công Việt Trán Cao Vân giúp vua Duy Tân khäi nghĩa dù thất bại, nhưng đã làm thức dân Pháp ăn ngủ không yên.

Di tích lịch sử và văn hoá

Ngày 03.01.1950 chính phủ Pháp chính thức trao trả Đà Nẵng thuộc về Việt Nam. Phän lớn thä hä chúng tôi sinh ra trong thäi điäm đó ở Đà Nẵng, đi học, ít chú ý đến biển cả đäa đänh, lịch sử của quân dân Việt Nam chống Tây. Khi nhận thức về lịch sử, đäa lý rất hồn häp vì chä học những gì Sä đä träng mà thôi. Nhưng thời gian qua với tình thế näträng về nguän của đäng häng Xä Quäng, phát hành Đäc san xuän, hàng năm Đäi häi liên Träng, ngày giä của Phan Châu Trinh do Hội ái hữu träng trung häc PCT tổ chức, nhä hä thäng xa lịch thông tin (Information superhighway), tôi có cơ hội liên lạc với các bạn mặt trời Phan Châu Trinh khắp nơi trên thế giới, làm tôi hồi tưởng lại kỷ niệm về Quäng Nam Đà Nẵng, mái trường xưa

Thời thuộc địa, người Pháp không thức sự muộn khai hoá dân tộc Việt Nam, giới hạn phát triển các trường Trung và Đäi học, trường năm 1936 trường Quốc Học Huế chỉ dạy học bậc cao tiểu học (trung học để nhät cấp) bậc cao tiểu học còn gọi là bậc thành chung (Diplôme d' Etudes Primaires Supérieures).

Suät thäi gian bänhäng đäa cho Pháp, Đà Nẵng chỉ có các trường tiểu học dành cho Pháp gọi là École Française và hai trường cho Nam (École des Garçons) và Nữ (École des Jeunes Filles). Toàn Quäng Nam đông dân nhät miền Trung không có trường Trung học, nhưng thä hä träc phiä ra học ở Huế, Hà Nội hay Sài Gòn.

Sau khi Đà Nẵng được trao trả „đäc lập“ do đäng của chính quyền, ông Bộ Đà thời träng và ông Giám đốc Nhà học chánh Trung Việt, ngày 7.8.1952 Thä hiän Trung Việt ông Lê Quang Thiät, ký công văn số 3214-VP-SV cho phép mở lập Đä thät (lớp 6) đäu tiên, khai giảng ngày 15.9.1952 niên học (1952-1953) 50 học sinh tạm thời học chung ở trường Nam tiểu học. Niên khoá (1953-1954) số lớp tăng lên gồm 3 lớp đä thät và 2 lớp đä lập, tổng số học sinh 300 học sinh

Ngày 06.05.1954 quyän träng bä Quäc Gia Giáo Däc và Thanh Niên Bộ Giáo Däc ban hành nghị quyết số 95_GD-NĐ. Thành lập các trường trung học công lập đäu tiên miền Trung nhä: TH Đào Duy Từ (Đäng Hội) TH Nguyễn Hoàng (Quäng Träng), TH Trán Quý Cáp (Häi

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đäi

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

An) TH Võ Tánh (Nha Trang) TH.Duy Tân (Phan Rang) TH Phan Bäi Châu (Phan Thiät) Phan Châu Trinh (Đà Nẵng), có truyän thäng giäng nhä các träng Quäc Häc Huä, Chu Văn An Hà Näi, Pétrus Ký Sài Gòn.

Thành lập träng trung häc công lập đầu tiên tại Đà Nẵng, cơ giáo sư toán Bùi Tấn đã đặt nghätên träng là mặt trong ba danh nhân: Phan Châu Trinh, Trần Cao Vân, Thái Phiên và Häi Đäng giáo sư đa số chủ n là Phan Châu Trinh (niên khoá 1954-1955).. Mỗi năm số học sinh lập học tăng, phần xây träng mới, đó là khu đất đai di sản träng Nam tiến u học, vốn là mặt vũng sinh lý, nằm trong phạm vi của bản đồ của địa phương Lê Lợi, song song với Duy Tân (nay Nguyễn Chí Thanh), đường Nguyễn Hoàng (nay là Häi Phòng), song song với đường Nguyễn Huệ (nay Lê Duän)

Ngày 19.05.1961 Bộ trưởng Bộ Giáo Däc Trän Häu Thä ký nghä đänh số 768-GD/PC/ND chính thức mở rộng lập các träng trung häc đänh tä cäp và đänh cäp. Niên khoá 1958-1959 là năm đầu tiên träng Phan Châu Trinh có thêm lập đä tam (lập10) gồm đä các ban A-B-C; (A khoa học thực nghiệm, B toán Lý, C văn chương và sinh học), học đän lập đänh thi tú tài phần 1, phần 2 ra Huế học tiếp thi tú tài toàn phần.

Ngày 11.9.1962, Bộ trưởng Bộ Giáo däc Nguyễn Quang Trän ký nghä đänh số 1448-GD/PC/ND các träng trung häc đänh tä cäp thành nhä cäp trong đó có träng trung häc Phan Châu Trinh. Hội đoàn PCT đä cä giáo sư nhäc Hoàng Bích Sơn sáng tác. Năm 1966 giáo sư Đoàn Văn Toàn dạy và đäng cät và täc träng cä Phan Châu Trinh tại số 5 Đäng Đa Đà Nẵng, do học sinh đóng góp phần lớn của đäng, bà Châu Liên con gái cä Phan và nhà văn Nguyễn Văn Xuân góp ý sửa chữa, hoàn thành kinh phí 37.000 đäng trả cho thä đäng. Ngày 24.3.1966 khánh thành đäng träng träng cät cä sân träng, đó cũng là hänh tä 40 cä Phan Châu Trinh.

Träng Phan Châu Trinh có cä nam, nä riêng lập chúng tôi không có nä sinh. Sau này có träng nä trung häc Häng Đäc thì träng PCT väng bóng häng, dù phần väng còn nä đänh sân träng. Đà Nẵng mặt trời vang bóng, häi đầu thä kä do số phát triển của thành phố đông dân hơn. Từ năm 1965 vì chiến tranh ngäng i dân tä các quän mặt an ninh đã vä Đà Nẵng sinh sống, làm số Mä, đä i số ng sung túc hơn. Nhiệm vụ träng Trung häc công lập: Thanh Khê, Đông Giang, Nguyễn Träng Tấn, Quốc Gia Nghĩa Tấn, Trung häc Häng Đäc, Văn Hoá Quân Đäi, Kä thuät. Ngoài ra còn có nhiäu träng trung, tiểu học tä thäc nhä Bä Đä, Sao Mai, Thánh Tâm, Phan Thanh Giän, Tây Hä, Bán công Nguyễn Công Trä, Pascal, Thä Nhän.... Nhä số vän đäng nhiäu năm của các vị nhân sĩ Đà Nẵng, mùa xuân năm 1974 Viên Đäi Häc Cäng Đäng đänh thành lập (chäng trình học nhä của Hoa kä)

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đäi

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Träng Phan Châu Trinh không ngừng phát triển, từ nhà trät nhäng năm sau xây thêm lầu, có thư viện, phòng thí nghiệm, thính đường sinh hoạt văn hóa, sân bóng rä. Träng trở nên đồ sä, có uy tín lớn đào tạo nhiều nhân tài hữu ích cho quốc gia và xã hội. Tính đến ngày 29.3.1975, träng Phan Châu Trinh có 68 lớp gồm 42 lớp đänh täp và 26 lớp đänh cäp. Giới trẻ ham thích thể thao đua bơi lội sân vận động nằm bên cạnh khu Väng, có từ năm 1943 “Sport-Tournaäs” sau này gọi sân vận động Chi Lăng

Bäo tàng Chäm Đà Nẵng thành lập từ năm 1915, do äi sĩ bäo träng của viên Viên Đông Bắc Cä Pháp tại Việt Nam. Kiến trúc mô phỏng theo đường nét kiến trúc tháp Chäm. Träng bày hiện vật điêu khắc bằng đá và đồng nung (có niên đại từ thế kỷ 7 đến thế kỷ 15), các hiện vật khai quật từ Quần thể Bình Định Bình Định.

Đà Nẵng tiếp xúc văn minh Tây phương đầu tiên, nhờ ngä Giáo sĩ truyền đạo có nhiều cố gắng gieo đức tin Thiên Chúa. Nhờ ngäng có mặt nhà Nguyễn ä thành Đänh Hải, nhà thờ Phú Thọ äng ä cách xa thị xã 20 km (ngã ba Hoà Khánh đi Bà Nà) xây năm 1876 nơi đó còn có dòng tu kín Phao lô, nhà thờ Chính tòa Đà Nẵng trên đường Đäc Lộ xây năm 1923, nhà thờ lớn duy nhất đäng xây do äi thi änh äng đäa. Đến năm 1963 khi Đäc Cä Giám mục Phä Maria Phạm Ngọc Chi đäng Tòa Thánh bổ nhiệm và làm Giám mục Đà Nẵng tiên khởi (giáo phận mới thành lập).

Lần sóng di cư năm 1954 từ Bắc vào Đà Nẵng có nhiều khu định cư Thanh Bình, Đäc Lộ, Tam Tòa là giáo dân Công Giáo, đã xây dựng thêm nhà thờ. Giáo dân luôn có bản phận và tinh thần quäng và dân tộc, phận bác ái däng: “ai theo Thiên Chúa là räng Pháp vào và theo Pháp phận quäng.” cũng như ngày nay nhiều nhóm khác nhau phát xuất từ nhiều ngäng Hải Giáo củng tín, nhiều không phận tät cätín đäng Hải Giáo đäng là khác nhau. Phúc Âm đäng rao giảng từ các Thäa sai, Giáo sĩ ngäng Tây phương tại Việt Nam từ thế kỷ 16, không phận thi äng dân Pháp mang Thiên Chúa giáo vào Việt Nam. Nhờ ngäng hiäng oan nghiệt cho Giáo dân làm tay sai cho Tây, nên häng phận säng täp trung với nhau đäng bäng. Träng häng Giáo dân ä vùng Trà Kiäng (2) thuộc quäng Duy Xuyên Quäng Nam, phận đäng đäng với phong trào Văn Thân củng Tây. Theo lý thuyết, Đà Nẵng là đät của Tây, nhờ ngäng đäng Phät phát triển mạnh có nhiều chùa nhäng :

Chùa Phä Đà: khởi dựng năm 1927, từ khai sơn là Hòa thượng Thích Tôn Thọ, chùa đäng trùng tu vào các năm 1937, 1945, 1983 häng Chính tông Phät giáo näng yäng đào tạo nhiều tăng ni näng, träng có tên Phät häng viên Trung phận, năm 1961 đäng tên là Phä Đà, đäng chä 332 Phan Châu Trinh.

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Chùa Tam Bảo: xây từ năm 1953-1963, chùa có 5 tháp cao do thi Quáng Nam pha màu trác khi nung ngái, từ ra 5 màu sắc biáu tượng của Phật giáo. Đây là chùa theo phái Nam Tông (từ án Đá sang), trác chùa có 2 cây bá đá là cây con của bá đá Đáo tràng (nái Thích Ca thành Phật), Chùa có 2 tầng tháp nái cất giữ mặt phán nhá Xá Lợi Phật. Tòa lác số 327 Phan Châu Trinh

Chùa Pháp Lâm: Năm 1936 do nhóm cư sĩ “An Nam Phật Học” thuộc Chi Hội Đà Nẵng đứng ra xây dựng, chùa được trùng tu năm 1970 là trụ sở của tỉnh Hội Phật Giáo. Ngoài ra còn các chùa Thọ Vân, Bảo Nghiêm, Thọ Tôn và các chùa nái tiêu ngá Ngũ Hành Sơn

Hội Thánh Tin Lành: Năm 1911 các mục sư đến từ Mỹ là: R.A. Jaffray, Paul M. Hoster, G. Liloryd Hugles mua đất và năm 1913 xây dựng nhà thờ bằng lá thi đến từ Khái Đánh. Đáo Tin Lành cũng gặp khó khăn với chính quyền Pháp, Pháp số nháng của Mỹ đến Việt Nam(?). Lúc đầu chỉ có 20 tín đồ trong đó có 2 người thuộc hoàng tộc: Công Tôn Nữ Thọ Huệ và Công Tôn Nữ Tú Oanh (cháu nái vua Minh Mạng), mãi đến năm 1922 Hội Thánh được xây lái bằng gạch ngái, mục sư Hoàng Trọng Tháa làm Hội trưởng đầu tiên.

Đáo Cao Đài: Năm 1956 Đáo Cao Đài khánh thành Trung Hội Ngá Báu tòa, ra mặt Hội thánh truyền giáo Cao Đài. Sau này có các thánh thát nhá Trung Thành, Trung Đáng, Liên Hoa, Trung Báu, Trung Tâm Thánh Thát Tỉnh

Trác 1975 Đà Nẵng có các rạp Ciná Cán (Tân Thanh), Tráng Váng, Li Đô, Kim Châu, Kinh Đô, Kim. Ngoài ra còn có nhà hát Hòa Bình...nháng quán cafe háu tình nhá Láng Ngác, Quánh Châu, Ngác Anh. Câu lạc bộ Pháng Hoàng, các quán bê thui á đáng Ông Ích Khiêm, Hội Khuyán Học, Hội Việt Mỹ...Nhiáu Ty, cơ sở hành chính lán của vùng I. Bộ chỉ Huy Quân Đoàn I, số Đoàn I Không quân, bộ chỉ hái Quân á Tiên Sa, phi trường Đà Nẵng. Bộ nhá vián toàn khoa, bộ nhá vián Duy Tân của Quân đái. bộ nhá xe chỉ hái đi liên tỉnh, bộ nhá xe Diên Hồng (công trường con gà cũ) đi Non Nước, Sơn Trà, ángá năm Hoàng Diáu có bộ nhá xe “Traction?” đi Huế. và đáng xe láa hát đáng giái hán giáa Huế. Đà Nẵng chỉ có mặt của De Lattre đi qua vùng bián Mỹ Khê, ngoài ra còn có chiếc pháa qua lái trên sông Hàn.

Đà Nẵng phía Bắc giáp tỉnh Thừa Thiên, phía Tây giáp tỉnh Quảng Nam, phía Đông là biển Đông. Cách Hà Nội 764 km, Sài Gòn 964 km. Trác 1975 dân số khoảng náa triệu người. Năm 2009 dân số tăng lên hán 867.545 người, diện tích 1.255,5 kmá (trong đó có 305 kmá của Hoàng Sa), mật độ trung bình 690/ kmá. Diện tích 15.000 kmá. Hiện nay có 6 quận và 2 huyện Hòa Vang và Hoàng Sa. Hội thánh giáo dân có 15 trường đái học, học viện; 17 trường cao đáng; nhiáu trường

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

---

trung tâm chuyên nghiệp, trung tâm dßy nghß và hơn 200 trường học phổ thông. Có 17 bệnh viện đa khoa và chuyên khoa, 11 bệnh viện và trung tâm y tế quận huyện, 47 trường y tế xã phường và trên 900 phòng khám chữa bệnh nội nhân, cùng với sự hình thành cửa hàng Đái học Y Dược và trường Đái học Kỹ thuật Y tế. Công Đà Nẵng sâu có 9 cửa hàng dọc theo sông Hàn, sân bay quốc tế, có nhiều xí nghiệp lớn của các ngành dệt, sản xuất hàng tiêu dùng, công nghiệp chế biến, công nghiệp cơ khí, sản xuất vật liệu xây dựng.. (theo tài liệu của thành phố Đà Nẵng).

Sông Hàn dài 204 km, thßm sông chảy qua Đà Nẵng. Bãi biển dài khoảng 30 km cát trắng mịn, có nhiều bãi tắm đẹp như : Non Nước, Mỹ Khê, Tiên Sa, Thanh Bình, Thanh Khê, Mỹ An, Xuân Thißu, Nam Ô... Chung quanh bán đảo Sơn Trà có nhiều san hô, Ngũ Hành Sơn cách Đà Nẵng khoảng 7 km là mặt trời đẹp, đẹp Non Nước có thể nhìn thấy xa xa là cù lao Chàm.

Đà Nẵng nằm giữa vùng kinh tế ba di sản văn hóa thế giới: Cố đô Huế, phố cổ Hội An và thánh địa Mỹ Sơn, chính vì thế này đã làm nổi rõ vai trò quan trọng. Đà Nẵng trải qua 703 năm (1306-2009) gần liền với các thời kỳ lịch sử. Ngày nay vẫn thăm Đà Nẵng chắc chắn chúng ta phải ngạc nhiên trước nhiều đổi thay, những con đường xưa, cũng như nhiều trường học đổi mới tên. Có thêm vài ba cái cửa hàng ngang sông Hàn, nhiều dinh thự, khu nghỉ mát dành cho những giai cấp mới sau 1975. Lịch sử Đà Nẵng cùng với lịch sử Việt Nam thay đổi. May mắn thay, tên trường Phan Châu Trinh và trường tên với thời gian. Tinh thần đấu tranh cho Tự Do và Nhân quyền của Phan vẫn sáng ngời với dân tộc Việt Nam

Tài liệu tham khảo

1/ Sau hiệp định Genève (20.7.1954) Hoa Kỳ quy định những học VNCH để chuyển đổi lần sóng công sự và Trung cộng. Ngày 08.03.1965, tiểu đoàn 3 thu quân lực chi quân thu c lực đoàn 9 Hoa Kỳ đưa tiên đßb lên bãi biển Xuân Thißu (Nam Ô) thu c xã Hoà Hiệp, huyện Hoà Vang nay thu c quận Liên Chißu Đà Nẵng, cùng ngày tiểu đoàn 2 đßc không vận tới Nhßt đßn sân bay Đà Nẵng. Sau đó hơn nửa triệu quân Đßng Minh vào Việt Nam giúp VNCH chuyển công sự. Cuộc chiến kéo dài gần 30 năm khói lửa, bom đạn tàn phá quê hương, Ngßï Mß vì quyßn lợi của nước Mỹ nên Hiệp định Paris ký ngày 07.01.1973 Hoa Kỳ rút quân khỏi Việt Nam, bỏ mặc người bị đßng minh VNCH cho đßn ngày bßc tß 30.4.1975

Theo dß luận, tuân đßng haßm Trißnh Hoà ß Zhßng Hß đßn caßng Đà Nẵng từ 18 đßn ngày 22.11.2008 từ đó đã có nhiều vụ căng thẳng xảy ra trong khu vực thêm lực đßa biên giới Việt Nam bßnh hßng, đang vào vß cá nam mà mấy trăm tàu từ cá Thß Quang và công cá Đà Nẵng phải đưa bßn vì lo sợ của Tàu Công cộng đánh bắt cá ba tháng ở biển Đông? Hội quân Trung Cộng gißng nhß bßn cßp biển, ăn cướp cá của ngư dân, thßng

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

---

gây tai nạn đäa ngä dân Viãt Nam

2/ Theo mặt số sự gia thì trước khi các linh mục Dòng Tên do Cha Buzomi dòng Phanxicô đến đäu, đến Häi An và các vùng phụ cận đä chính thức thành lập công cuộc truyền giáo ở Đàng Trong (1615). Năm 1625 đäo Công Giáo đä rao giảng khắp các xứ miền Nam... Mặt điäu khác là sự liên lạc cũng cho chúng ta biết là nhà thờ Trà Kiäu đã có trước thäi 1681 - 1682 đã đä các Cha dòng Phanxicô cai quản cho đến khoảng năm 1810 mới bàn giao lại cho các Linh mục địa phương Häi Truyền Giáo miền ngoài Ba-lê (MEP) (Liên hệ giáo xứ Trà Kiäu)

Liên hệ Đà Nẵng - nhà văn Võ Văn Đät (Việt Nam California 2007)

Non näc xứ Quảng - Lê Minh Quốc (nhà xuất bản Trẻ Việt Nam 2002)

Bä Việt Sĩ Đäi Cộng nhà văn Trần Gia Phäng NXB Non näc Toronto

Quảng Nam Trong Liên hệ Trần Gia Phäng NXB Non näc Toronto 2003

Ấn Tích Cộng sự Việt Nam Trần Gia Phäng NXB Non näc Toronto 2001

Lê Minh Quốc trong Non näc xứ Quảng tập 3 trang 100. NXB Trẻ Saigon Viet Nam năm 2002

Trích tài liệu về Đà Nẵng

Tä 10/1955 đến 29/3/1975

Chính phủ Việt Nam Cộng hòa thành lập thị xã Đà Nẵng gồm 3 quận với 18 khu phố (thôn đäng với phường).

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

- Quận I: gồm 9 khu phố: Xuân Bình, Phước Ninh, Thiệu Bình, Hải Châu, Thạch Thang, Nam Đồng, Hòa Thuận, Bình Thuận, Núi Hiên.

- Quận II: gồm 10 khu phố: Thạch Gián, Hà Khê, An Khê, Phú Lộc, Phước Đán, Chính Trạch, Xuân Đán, Tam Tòa, Thanh Khê, Xuân Hòa.

- Quận III: gồm 9 khu phố: An Hải, Mân Quang, Cẩm Mân, Nam Thọ, Mỹ Khê, Phước Tráng, Núi Hiên Đông, Tân Thái, Thọ Ngọc Nghĩa.

31-7-1962

Chính phủ Việt Nam Cộng hòa ra sắc lệnh 162-NV chia tỉnh Quảng Nam thành hai tỉnh Quảng Nam và Quảng Tín. Tỉnh Quảng Nam có 9 quận, 1 thị xã, 144 xã. Tỉnh lỵ đặt tại thị xã Hải An. Tỉnh Quảng Tín có 6 quận, 1 thị xã, 89 xã. Tỉnh lỵ đặt tại thị xã Tam Kỳ.

Sau khi chính quyền Việt Nam Cộng hòa chia tỉnh Quảng Nam thành hai tỉnh Quảng Nam và Quảng Tín, chính quyền cách mạng tỉnh Quảng Nam chấp hành Nghị quyết của Khu ủy V, chia Quảng Nam thành hai tỉnh mới để tiến hành công tác, chống đói, đẩy phó vái âm mưu của địch.

Phía bắc là tỉnh Quảng Đà gồm 5 huyện (Hòa Vang, Đái Lộc, Thọ Ngọc Nhật, Đán Bàn, Duy Xuyên), thành phố Đà Nẵng, thị xã Hải An.

Phía nam là tỉnh Quảng Nam gồm 6 huyện (Quá Sơn, Nam Tam Kỳ, Bắc Tam Kỳ, Thăng Bình, Tiên Phước, Trà Sơn).

11-1967

Đà Nẵng vang bóng mặt trời

Tác Giả: Nguyễn Quý Đái

Chúa Nhật, 21 Tháng 6 Năm 2009 23:03

Khu áy V ra quyát đánh sáp nháp tánh Quáng Đà và thành phố Đà Nẵng thành Đác khu Quáng Đà.

6-1-1973

Chính phủ Việt Nam Cộng hòa ra nghị đánh giánguyán 3 quán nhá cũ, chá sáp nháp 28 khu phố bên đái cáp quán thành 19 pháng. Tháxã Đà Nẵng đác đát đái quyán điáu hành cáa Hội đáng tháxã, gám 12 áy viên, do mặt trời tráng đáng đáu.

- Quán I: gám 7 pháng: Triáu Bình, Xáng Bình, Thách Thang, Hội Châu, Nam Phác, Bình Hián, Hòa Thuận.

- Quán II: gám 5 pháng: Chính Gián, Thác Gián, An Khê, Thanh Lác Đán, Hà Tam Xuân.

- Quán III: gám 7 pháng: Nam Thá, Mân Quang, Mân Thái, An Hội Tây, Phác Má, Nái Nghĩa, An Hội Bác.